

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет права та міжнародних відносин
Кафедра публічного та приватного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

_____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО»

для студентів

спеціальності	081 Право
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	081.00.01 Право

Київ – 2020

Розробник:

Кисіль Людмила Євгенівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Кисіль Людмила Євгенівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин
Протокол від «15» грудня 2020 року № 5

Завідувач кафедри публічного та приватного права (Лілія ОРЕЛ)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 081.00.01 Право 2020 р.

Гарант освітньої програми (Наталія СЕРГІЄНКО)

Робочу програму перевірено 2020 р.

Заступник декана (Анфіса НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Муніципальне право		
<i>Вид дисципліни</i>	обов'язкова	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	українська	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	4/120	
<i>Курс</i>	3	3
<i>Семестр</i>	6	5, 6
<i>Кількість змістових модулів з розподілом</i>	1	
<i>Обсяг кредитів</i>	4	4
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	120	120
<i>Аудиторні</i>	56	8 8
<i>Модульний контроль</i>	8	
<i>Семестровий контроль</i>	30	
<i>Самостійна робота</i>	26	52 52
<i>Форма семестрового контролю</i>	Екзамен	Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Муніципальне право» є формування у студентів цілісного бачення процесів становлення, розвитку та організації муніципального права в Україні.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Муніципальне право» є:

- ознайомлення студентів з основними положеннями законодавства України з муніципального права в Україні;
- стимулювання до самостійної роботи з правовими актами, що регламентують суспільні відносини у галузі муніципального права, та сприяння глибокому засвоєнню їх змісту;
- ознайомлення із системою муніципального права в Україні і аналіз правового статусу її складових елементів;
- застосування теоретичних положень при вирішенні ситуаційних завдань.

Завдання навчальної дисципліни передбачають формування наступних компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК) –

ЗК-1. Здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК-2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях.

ЗК-3. Уміння планувати і організовувати свою професійну діяльність.

ЗК-4. Знання і розуміння предмета та характеру професійної діяльності, природи етичних стандартів та здатність діяти на їх основі.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, добре володіти правничою термінологією.

ЗК-8. Здатність проведення досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії.

ЗК-9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-10. Здатність бути критичним і самокритичним, визнавати та виправляти власні помилки.

ЗК-11. Вміння працювати самостійно, проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність, а також працювати у команді колег за фахом.

ЗК-13. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Фахові компетентності спеціальності (ФК) –

ФК-3. Знання стандартів правничої професії.

ФК-10. Уміння застосувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій.

ФК-12. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.

ФК-13. Здатність застосовувати юридичну аргументацію.

ФК-15. Навички логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

ФК-16. Навички консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

ФК-17. Навички самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

ФК-18. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Робота студентів в Центрі місцевого самоврядування

Під час занять в Центрі з дисципліни кожен студент має бути готовим викласти свої міркування з обговорюваних питань і аргументовано відстоювати свою позицію, яка містить

аналіз вимог чинного законодавства, науково-методичної літератури, розумну критику, вміння поєднувати теоретичний матеріал з практичною діяльністю працівників юридичної сфери.

Метою занять в Центрі є поглиблення й закріплення теоретичних знань, одержаних студентами на лекціях і за підсумками самостійної роботи. Під час їх проведення студенти повинні:

- аналізувати, узагальнювати та правильно застосовувати правові норми у практичній діяльності;
- складати і оформлювати документи правового характеру;
- керуватися у практичній діяльності та в поведінці правовими знаннями і переконаннями.

3. Результати навчання за дисципліною

Студент має знати та розуміти, вміти:

СГ-1. Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці задалегідь невідомих умов та обставин

СГ-3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел

СГ-5. Давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю

ДН-1. Узгоджувати план власного дослідження і самостійно формувати матеріали за визначеними джерелами

ДН-3. Самостійно визначати та формулювати ті питання, з яких потрібна допомога і діяти відповідно до рекомендацій

К-2. Викладати матеріал з певної проблематики таким чином, щоб розкрити зміст основних питань

К-3. Відтворювати зміст, демонструючи розуміння з основних професійних та суспільних тем

ПС-1. Належно використовувати цифрову і статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності

ПС-2. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних

ПС-3. Користуватися комп'ютерними програмами у межах стандартного програмного забезпечення з використанням електронних таблиць, графіків та інших можливостей

ПС-4. Працювати в групі як учасник, формуючи власний внесок у виконання завдань групи

ПР-1. Демонструвати знання і розуміння щодо визначення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи

ПР-3. Демонструвати необхідні знання та розуміння суті та змісту основних правових інститутів та норм фундаментальних галузей права

ПЗ-1. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Кількість годин				
		денна форма				
		у тому числі				
		л.	с.	п.	м.к.	с.р.
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Муніципальне право як галузь права України	4	2	0		0	2
Тема 2. Муніципальне право як наука і навчальна дисципліна	6	2	2		0	2
Тема 3. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування	4	0	2		0	2
Тема 4. Місцеве самоврядування та державна влада в Україні	13	2	6		2	3
Разом за змістовим модулем 1.	27	6	10		2	9
Змістовий модуль 2.						
Тема 5. Територіальна громада як інститут муніципального права	7	2	4		0	1
Тема 6. Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування України	5	2	2		0	1
Тема 7. Форми і методи діяльності представницьких органів місцевого самоврядування	4	2	2		0	
Тема 8. Конституційно-правовий статус сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної в місті ради	3	0	2		0	1
Тема 9. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад	5	0	2		2	1
Разом за змістовим модулем 2.	24	6	12		2	4
Змістовий модуль 3.						
Тема 10. Повноваження та компетенція органів місцевого самоврядування: поняття та зміст	6	2	2		0	2
Тема 11. Органи самоорганізації населення. Муніципальні асоціації в Україні	6	2	2		0	2
Тема 12. Правовий статус органів місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим	8	2	2		2	2
Разом за змістовим модулем 3.	20	6	6		2	6
Змістовий модуль 4.						
Тема 13. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування як інститут муніципального права	11	2	4		0	5
Тема 14. Гарантії та відповідальність у системі місцевого самоврядування як інститут муніципального права	8	2	2		2	2
Разом за змістовим модулем 4.	19	4	6		2	7
Семестровий контроль	30					
Усього годин	120	22	34		8	26

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Кількість годин				
		денна форма				
		у тому числі				
		л.	с.	п.	м.к.	с.р.
5 семестр						
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Муніципальне право як галузь права України	10	1	1			8
Тема 2. Муніципальне право як наука і навчальна дисципліна	8					8
Тема 3. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування	10	1	1			8
Тема 4. Місцеве самоврядування та державна влада в Україні	8					8
Разом за змістовим модулем 1.	36	2	2			32
Змістовий модуль 2.						
Тема 5. Територіальна громада як інститут муніципального права	4					4
Тема 6. Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування України	4					4
Тема 7. Форми і методи діяльності представницьких органів місцевого самоврядування	8	2	2			4
Тема 8. Конституційно-правовий статус сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної в місті ради	4					4
Тема 9. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад	4					4
Разом за змістовим модулем 2.	24	2	2			20
Усього годин	60	4	4			52
6 семестр						
Змістовий модуль 3.						
Тема 10. Повноваження та компетенція органів місцевого самоврядування: поняття та зміст	12	1	1			10
Тема 11. Органи самоорганізації населення. Муніципальні асоціації в Україні	12	1	1			10
Тема 12. Правовий статус органів місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим	10					10
Разом за змістовим модулем 3.	34	2	2			30
Змістовий модуль 4.						
Тема 13. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування як інститут муніципального права	12		2			10
Тема 14. Гарантії та відповідальність у системі місцевого самоврядування як інститут муніципального права	14		2			12
Разом за змістовим модулем 4.	26	-	4			22
Усього годин	60	2	6			52
Всього годин за курс	120	6	10			104

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст лекцій за темами

Змістовий модуль I. Муніципальне право і місцеве самоврядування, їх становлення і розвиток

Тема 1. Муніципальне право як галузь права України

Поняття, предмет та методи муніципального права. Муніципальне право – право місцевого самоврядування. Історія муніципального права України.

Джерела муніципального права. Статутне право. Система муніципального права, її елементарна характеристика. Муніципально-правові норми, їх особливості. Муніципально-правові інститути.

Муніципально-правові відносини, особливості їх суб'єктного та предметного складу.

Роль муніципального права в процесі становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Тема 2. Муніципальне право як наука і навчальна дисципліна

Муніципальне право як наука. Поняття, предмет та система науки муніципального права. Функції муніципального права. Методологія науки муніципального права. Джерела науки муніципального права.

Теоретичні основи місцевого самоврядування. Сучасні теорії місцевого самоврядування. Теорія природних прав вільної громади. Господарська (громадсько-господарська) теорія місцевого самоврядування. Громадська (громадівська) теорія місцевого самоврядування. Державна (державницька) теорія місцевого самоврядування. Соціологічні концепції місцевого самоврядування. Теорія муніципального соціалізму. Соціально-класова теорія місцевого самоврядування. Теорія соціального обслуговування. Теорія дуалізму муніципального управління.

Муніципальне право як навчальна дисципліна. Поняття, предмет і завдання муніципального права як навчальної дисципліни. Система навчальної дисципліни муніципального права. Джерела навчальної дисципліни муніципального права. Місце муніципального права в системі навчальних дисциплін юридичного профілю.

Тема 3. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування

Поняття місцевого самоврядування. Основні принципи місцевого самоврядування. Принцип правової самостійності. Принцип організаційної самостійності. Принцип матеріально-фінансової самостійності. Принцип територіальності. Принцип субсидіарності. Принцип державної підтримки та гарантії.

Система місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування і територіальна автономія. Місцеве самоврядування і державне управління. Місцеве самоврядування і міжнародно-правова регламентація його діяльності. Проблеми вдосконалення системи та конституційно-правового статусу органів і посадових осіб органів місцевого самоврядування у контексті конституційної реформи.

Тема 4. Місцеве самоврядування та державна влада в Україні

Повноваження органів державної влади у сфері місцевого самоврядування спрямовані на: правове регулювання організації та діяльності місцевого самоврядування; забезпечення гарантій здійснення обов'язків органів державної влади в галузі місцевого самоврядування; забезпечення фінансово-економічної бази місцевого самоврядування; стосовно наділення органів місцевого самоврядування окремими державними повноваженнями; щодо здійснення контролю за дотриманням законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування, захисту прав місцевого самоврядування.

Державна влада та актуальні проблеми становлення муніципальної влади України. Правова природа влади, яка здійснюється на місцевому рівні. Спільне та відмінне у правовій природі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади. Поняття та особливості муніципальної влади.

Змістовий модуль II. Правовий статус суб'єктів муніципально-правових відносин

Тема 5. Територіальна громада як інститут муніципального права Поняття територіальної громади.

Основні ознаки територіальної громади.

Членство в територіальній громаді. Вплив політико-адміністративних чинників на формування територіальних громад та розвиток стійких внутрішніх зв'язків їх членів. Юридичний та фактичний статус територіальних громад в Україні. Правосуб'єктність територіальної громади. Види територіальних громад: основні (базові) факультативні (асоційованого рівня). Відмінності між окремими видами територіальних громад.

Основні функції та повноваження територіальної громади. Виключні повноваження територіальної громади.

Основні форми волевиявлення територіальної громади. Місцеві вибори. Місцевий референдум. Загальні збори. Місцева ініціатива. Громадські слухання. Дорадаче опитування.

Статут територіальної громади. Інші акти статутного права.

Проблеми оптимізації територіальних громад. Порядок об'єднання територіальних громад. Принцип муніципального унітаризму. Принцип муніципального федералізму.

Особливості реалізації прав і свобод людини у місцевому самоврядуванні.

Механізм реалізації муніципальних прав і обов'язків особи.

Тема 6. Місцеві ради – представницькі органи місцевого самоврядування України

Поняття місцевих рад як представницьких органів місцевого самоврядування. Місцевий (базовий) та регіональний рівні рад, їх особливості. Правовий статус представницьких органів місцевого самоврядування. Порядок формування представницьких органів місцевого самоврядування.

Функції і компетенція представницьких органів місцевого самоврядування. Особливості функцій та повноваження сільської, селищної, міської ради. Особливості функцій та повноваження районної у місті ради. Особливості функцій та повноваження районної, обласної ради.

Структура місцевої ради. Особливості політико-правової природи мандата депутата місцевої ради. Постійні та тимчасові комісії місцевих рад, особливості їх правового статусу.

Тема 7. Форми і методи діяльності представницьких органів місцевого самоврядування

Поняття форм і методів діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Сесійна та комісійна форми діяльності місцевих рад. Сесія – основна форма роботи ради як представницького органу, порядок її призначення та проведення. Акти місцевих рад. Особливості нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування. Правова експертиза проектів актів місцевого самоврядування.

Тема 8. Конституційно-правовий статус сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної в місті ради

Статус сільських, селищних, міських голів. Вимоги, які пред'являються до кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови. Повноваження сільського, селищного, міського голови: з організації роботи сільської, селищної, міської ради та органів, які вони утворюють; пов'язані з реалізацією територіальною громадою форм волевиявлення населення сіл, селищ, міст; в галузі програмування розвитку територій місцевого самоврядування базового рівня, бюджету та фінансування; розпорядчі та представницькі повноваження; в галузі забезпечення законності, охорони права і свобод людини і громадянина та території відповідної ради; щодо здійснення контролю з боку відповідних рад за діяльністю голів.

Статус голів районної, обласної, районної у місті ради. Повноваження з організації роботи районної, обласної, районної в місті ради та органів, які з нею створюються. Повноваження, які впливають із зв'язків голів відповідних рад з населенням та пов'язані з реалізацією волевиявлення громадян. Розпорядчі та представницькі повноваження районних, обласних та районних у місті голів. Повноваження голів рад у сфері законності і здійснення контрольної функції щодо діяльності голів районних, обласних, районних в містах рад.

Статус голів міст Києва і Севастополя: специфіка статусу, повноваження.

Тема 9. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад

Правовий статус виконавчих комітетів місцевих рад. Класифікація повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Організація роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної в місті ради. Складання, затвердження та виконання планів роботи виконкому. Порядок підготовки та проведення засідань виконкому. Правові акти виконавчих органів рад. Порядок підготовки, введення в дію, призупинення дії рішення виконкому, його скасування.

Відділи та управління виконавчих комітетів місцевих рад.

Поняття та ознаки муніципальної служби. Принципи служби в органах місцевого самоврядування. Правовий статус службовців місцевого самоврядування. Проходження служби в органах місцевого самоврядування. Припинення служби в органах місцевого самоврядування. Матеріальне та соціально-побутове забезпечення посадових осіб місцевого самоврядування. Відповідальність за порушення законодавства про службу в органах місцевого самоврядування.

Змістовий модуль III. Повноваження та компетенція

Тема 10. Повноваження та компетенція органів місцевого самоврядування: поняття та зміст

Закріплення сфери компетенції та повноважень органів місцевого самоврядування в Конституції та законах України. Повноваження територіальної громади. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Власні (самоврядні), делеговані, виключні повноваження органів місцевого самоврядування. Повноваження в галузі планування та в бюджетно-фінансовій сфері, затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування. Повноваження у сфері управління комунальною власністю. Повноваження органів місцевого самоврядування у галузі земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища. Повноваження у сфері соціального захисту населення. Повноваження по забезпеченню

законності, правопорядку, охороні прав, свобод і законних інтересів громадян. Повноваження у галузі будівництва. Повноваження органів місцевого самоврядування у галузі зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 11. Органи самоорганізації населення. Муніципальні асоціації в Україні

Поняття та види органів самоорганізації населення. Порядок утворення та легалізації органу самоорганізації населення. Повноваження органів самоорганізації населення: власні та делеговані. Склад органу самоорганізації населення. Форми роботи органів самоорганізації населення.

Історія утворення муніципальних асоціацій України. Право органів місцевого самоврядування на об'єднання (ст.10 Європейської Хартії місцевого самоврядування). Основні чинники в юридизації правового статусу спілок (асоціацій) місцевої влади національного та регіонального характеру зафіксовані у Всесвітній Декларації місцевого самоврядування. Правовий статус муніципальних асоціацій України. Види муніципальних спілок України. Міжнародні зв'язки муніципальних асоціацій України. Реєстрація асоціацій та інших добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування.

Тема 12. Правовий статус органів місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим

Особливості правового регулювання органів місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим. Повноваження місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим у соціально-культурній, економічній, адміністративній сферах. Проблеми конституційно-правового регулювання статусу органів місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим та їх функціонування.

Змістовий модуль IV. Засади місцевого самоврядування.

Тема 13. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування як інститут муніципального права

Поняття і сутність економічної основи місцевого самоврядування. Муніципальна власність, її суб'єкти, об'єкти, соціально-економічна природа, правовий режим. Повноваження територіальних громад та органів місцевого самоврядування щодо володіння, користування і розпорядження комунальною власністю. Право власності. Право господарського відання. Право оперативного управління об'єктами комунальної власності.

Система місцевих фінансів. Місцеві бюджети, особливості їх прибуткової та видаткової частин. Місцеві податки і збори. Позабюджетні, валютні та інші цільові фонди. Комунальний кредит.

Проблеми зростання матеріально-фінансової автономії місцевого самоврядування.

Тема 14. Гарантії та відповідальність у системі місцевого самоврядування як інститут муніципального права

Поняття гарантій місцевого самоврядування та їх система. Загальні та спеціальні (правові) гарантії місцевого самоврядування. Обов'язковість виконання актів та законних вимог органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Заборона обмежувати права місцевого самоврядування.

Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування. Захист прав місцевого самоврядування в Конституційному Суді України. Захист прав місцевого самоврядування в судах загальної юрисдикції.

Поняття та види відповідальності у муніципальному праві. Підстави відповідальності. Форми відповідальності у муніципальному праві. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою, державою, юридичними та фізичними особами.

Дострокове припинення повноваження ради. Дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови, голови районної, обласної, районної у місті ради. Дострокове припинення повноважень органів самоорганізації населення.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

для денної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Зм.Модуль 1		Зм.Модуль 2		Зм.Модуль 3		Зм.Модуль 4	
			Кільк. одиниць	Макс. кількість	Кільк. одиниць	Макс. кількість	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кількість одиниць одо розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	3	3	3	3	3	3	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	5	5	6	6	3	3	3	3
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
4	Робота на семінарських заняттях	10	5	50	6	60	3	30	3	30
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	88	-	99	-	66	-	65
	Разом					318				
	Коефіцієнт					0,188				
	Проміжний бал					60				
	Екзамен					40				
	Підсумковий бал					100				

для заочної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Зм.Модуль 1		Зм.Модуль 2		Зм.Модуль 3		Зм.Модуль 4	
			Кільк. одиниць	Макс. кількість	Кільк. одиниць	Макс. кількість	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кількість одиниць одо розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	-	-
2	Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
4	Робота на семінарських заняттях	10	1	10	1	10	1	10	2	20
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-		17		17		17		27
	Разом					78				
	Коефіцієнт					0,769				
	Проміжний бал					60				
	Екзамен					40				
	Підсумковий бал					100				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Перелік завдань для самостійного опрацювання

1. Підготувати одну презентацію у схемах відповідно до визначених тем у змістових модулях.

Критерії оцінювання презентацій і завдань

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
3-4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
1-2	студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
0	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням різних завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
20-25	Студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання як теоретичного, так і практичного характеру. Логічно і послідовно аргументував і виклав свою точку зору.
15-19	Студент вирішив завдання з 1 помилкою, відповідь на питання містить повне розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу, допущено 2-3 помилки при вирішенні практичних завдань.
10-14	Студент правильно і повно вирішив більшість, але не всі завдання, відповідь на запитання є не повністю аргументованою;допускає незначні неточності
5-9	Студент правильно вирішив половину завдань; думка викладена з порушенням логіки подання матеріалу. Студент правильно вирішив ситуацію, проте не зовсім слушно аргументує її, або враховує не всі, а деякі умови ситуації. Вирішує декілька завдань поверхнево.
0-4	Студент не вирішив більшість завдань або вирішив неправильно; відповіді на питання є неповними; неправильно обґрунтовує своє рішення.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок на семінарських заняттях та під час виконання самостійної роботи, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Семестровий контроль знань студентів здійснюється у формі екзамену.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

для денної форми навчання

Разом: 120 год., із них: лекції – 22 год., семінарські заняття – 34 год.,
модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 30 год., самостійна робота – 26 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Модулі (бали)	Змістовий модуль I. (88 б)		Змістовий модуль II. (99 б)			Змістовий модуль III. (66 б)			Змістовий модуль IV. (65 б)		
Лекції (теми, бали)	<i>Л1 (16)</i>	<i>Л2 (16)</i> <i>Л3 (16)</i>	<i>Л4 (16)</i> <i>Л5 (16)</i>	<i>Л6 (16)</i>		<i>Л7 (16)</i>	<i>Л8(16)</i> <i>Л9 (16)</i>			<i>Л10 (16)</i> <i>Л11 (16)</i>	
Семінарські заняття (теми, бали)	<i>C1 (11 б)</i> <i>C2 (11 б)</i> <i>C3 (11 б)</i>	<i>C4 (11 б)</i> <i>C5 (11 б)</i>	<i>C6 (11 б)</i> <i>C7 (11 б)</i>	<i>C8 (11 б)</i> <i>C9 (11 б)</i> <i>C10 (11 б)</i>	<i>C11 (11 б)</i>		<i>C12 (11 б)</i> <i>C13 (11 б)</i>	<i>C14 (11 б)</i>		<i>C15 (11 б)</i>	<i>C16 (11 б)</i> <i>C17(11 б)</i>
Модульні КР	<i>МКР № 1 - 25балів</i>		<i>МКР № 2 - 25балів</i>			<i>МКР № 3 - 25балів</i>			<i>МКР № 4 - 25балів</i>		
СР (бали)	5 балів		5 балів			5 балів			5 балів		
Підсумковий контроль (вид, бали)	<i>Екзамен</i> <i>40балів</i>										

для заочної форми навчання

5 семестр

Разом: 60 год., із них: лекції – 4 год., семінарські заняття – 4 год., самостійна робота – 52 год.

6 семестр

Разом: 60 год., із них: лекції – 2 год., семінарські заняття – 6 год., самостійна робота – 52 год.

Семестр	5 семестр					6 семестр					
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Модулі (бали)	Змістовий модуль I. (17 б)		Змістовий модуль II. (17 б)			Змістовий модуль III. (17 б)			Змістовий модуль IV. (27 б)		
Лекції (бали)	L1 (16)		L2 (16)			L3 (16)					
Семінарські заняття (бали)		C1(11 б)		C2(11 б)			C3(11 б)			C4(11 б)	C5(11 б)
СР (бали)	5 балів		5 балів			5 балів			5 балів		
Підсумковий контроль (вид, бали)	Екзамен 40балів										

8. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50-51. – Ст. 572.
3. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
4. Земельний Кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3-4. – Ст. 27.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради України. – 1984. – додаток до № 51. – Ст.1122.
6. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.
7. Виборчий кодекс України : Закон України від 19.12.2019 № 396-IX // Відомості Верховної Ради України. — 2020 р., № 7, / № 8, № 9 /, стор. 5, стаття 48.
8. Про асоціації органів місцевого самоврядування : Закон України від 16.04.2009 р. № 1275-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 38. – Ст. 534.
9. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 16. – Ст. 146.
10. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим : Закон України від 10.02.1998 р. № 90/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 29 – Ст. 191.
11. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.

12. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22.02.2007 р. № 698-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 20. – Ст. 282.
13. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13 – Ст. 91.
14. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
15. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим : Закон України від 23.12.1998 р. № 350-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 5-6. – Ст. 256.
16. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170
17. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20–21. – Ст. 190
18. Про молодіжні та дитячі громадські організації : Закон України від 01.12.1998 р. № 281-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №1. – Ст.2
19. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001 р. № 2625-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – Ст. 254.
20. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей : Закон України від 16.09.2014 р. № 1680-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 45. – Ст. 2043.
21. Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності : Закон України від 03.03.1998 р. № 147/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 34. – Ст. 228.
22. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст. 118.
23. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – Ст. 179.
24. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 р. № 1045-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.
25. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23.04.1991 р. № 987-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 25. – ст.283.
26. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33 – Ст. 175.
27. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11.07.2002 р. № 93-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 40. – Ст. 290.
28. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08.09.2005 р. № 2850-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 51. – Ст. 548.
29. Про столицю України – місто-герой Київ : Закон України від 15.01.1999 р. № 401-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 11. – Ст. 79.
30. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 385.
31. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30.06.2004 р. № 1932-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 36. – Ст. 448.
32. Про визначення окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей, в яких запроваджується особливий порядок місцевого самоврядування : постанова Верховної Ради України від 17.03.2015 р. № 252-VIII // Офіційний вісник України. – 2015. – № 29. – Ст. 845.
33. Про експертну групу з питань законодавчого забезпечення децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування : розпорядження Голови Верховної Ради України від 05.02.2015 р. № 167 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/167/15-%D1%80%D0%B3>.
34. Про звернення громадян : Закон України від 2 лют. 1996 р. № 393/96-ВР. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
35. Про Концепцію державної регіональної політики : Указ Президента України від 25.05.2001 № 341/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22 – Ст. 983.
36. Про Порядок проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування

: Указ Президента від 25.01.2012 р. № 33/2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 8. – Ст. 289.

37. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 4. – Ст. 67

38. Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку "Україна-2020" у 2015 році : розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 213-р [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-%D1%80#n9>.

39. Про затвердження Положення про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування : постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2010 р. № 564 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 51. – стор. 1701.

40. Про затвердження Порядку контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 09.03.1999 р. № 339 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 10. – стор. 28.

41. Про затвердження Типового положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування : постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2001 р. № 1440 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 44. – стор. 1983.

42. Про затвердження Порядку надання місцевих гарантій : постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2012 р. № 541 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 160. – Ст. 1774.

43. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р // Офіційний вісник України. – 2014. – № 30. – Ст. 831.

44. Статут територіальної громади міста Києва / рішення Київської міської ради №371/1805 від 28.03.2002 р., Наказ Міністерством юстиції України від 02.02.2005 р. № 14/5 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v14_5323-05.

Основна:

45. Любченко П. М. Муніципальне право : підручник / П. М. Любченко. – Харків : Право, 2019. – 512 с.

46. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник/ ДЗ6 1.1. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін.; за ред. С. Г. Серьогіної; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків: Право, 2017. – 392 с.

47. Історія та теорія місцевого самоврядування: навч. посібн. / О. М. Руденко, І. В. Козюра, Н. В. Ткаленко, В. Г. Маргасова. – К.: Кондор-Видавництво, 2017. – 226 с.

48. Муніципальне право України: Підручник / Погорілко В.Ф., Баймуратов М.О., Бальцій Ю.Ю. та ін. / За ред. Баймуратова М.О. – 2-ге вид. доп. – К.: «Правова єдність», 2009. – 720 с.

49. Муніципальне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. / упор. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. – К: «Центр учбової літератури», 2013. –206 с.

Додаткова:

50. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні : монографія / Батанов О. В. ; за заг. ред. В. Ф. Погорілка. – К. : Ін юре, 2003. – 512 с.

51. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні : проблеми теорії та практики : монографія / Батанов О. В. ; відп. ред. М. О. Баймуратов. – К. : Юридична думка, 2010. – 656 с.

52. Місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних державах: порівняльно-правові аспекти: монографія / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О. В. Батанова, доктора юридичних наук, професора О. В.Марцеляка, доктора юридичних наук, професора А. Берлінгуера. Київ: Вид-во «ОСНОВА», 2020. - 672 с.

